

Vieme, čo treba riešiť, ale problémom sú financie

Začiatok tohto roka bol z hľadiska diania na poli energetiky charakteristický okrem iného aj pripomienkovým konaním dokumentu Energetická politika SR, ktorý spracovalo Ministerstvo hospodárstva SR. Súčasťou uvedeného dokumentu býva už tradične aj problematika úspor energií a využívania obnoviteľných zdrojov energie (OZE). Vstupom Slovenska do Európskej únie sa otvorili aj pre našich podnikateľov a verejnú správu nové možnosti získania finančnej podpory pre projekty z tejto oblasti. O konkrétnych prínosoch európskych fondov pre SR, ako aj o stave informovanosti odbornej verejnosti o problematike energetických úspor a OZE sme sa porozprávali s riaditeľkou Slovenskej energetickej agentúry, Dr. Ing. Kvetoslavou Šoltésovou, CSc.

Európska únia ponúka v rámci rôznych programov finančnú podporu miestnych, regionálnych a národných projektov v oblasti obnoviteľnej energie, energetickej účinnosti, energetických aspektov dopravy a pod. Agenda EÚ má teda záujem o zlepšovanie situácie v spomenutých oblastiach. Aký praktický dosah majú iniciatívy, resp. konkrétne programy tohto typu pre Slovensko?

Slovensko môže z týchto programov získať rovnaké výhody ako každý iný štát Európskej únie. Vzhľadom na to, že väčšina nášho územia spadá do oblasti projektov tzv. Cieľa 1, máme v porovnaní s inými členskými štátmi miernu výhodu. V tomto programovacom období môže získať finančnú pomoc verejný aj súkromný sektor. Verejný sektor môže získať prostredníctvom Operačného programu (OP) Základná infraštruktúra (ZI), ktorý riadi Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR, prostriedky týkajúce sa energetickej efektívnosti, a to napríklad v súvislosti so zlepšením tepelno-izolačných vlastností verejných budov. V rámci tejto lokálnej infraštruktúry bolo podaných množstvo projektov a väčšina z nich bola orientovaná práve na zatepľovanie verejných budov, ako sú školské či zdravotnícke zariadenia. Verejný sektor sa môže ďalej uchádzať aj o prostriedky z Priority 2 OP ZI – Environmentálna infraštruktúra, kde možno prostredníctvom Ministerstva životného prostredia SR využiť štrukturálne fondy, napríklad na využívanie obnoviteľných zdrojov energie (OZE), hlavne na výrobu tepla z nich. V súvislosti s týmto operačným programom majú podobnú šancu aj podnikatelia, ktorí takisto môžu čerpať prostriedky s Operačného programu Základná infraštruktúra.

Prioritne je však pre podnikateľov určený SOP Priemysel a služby, v ktorom je opatrenie 1.4. orientované na podporu úspor energie a využitia OZE. Podnikateľský subjekt má v rámci tohto programu možnosť podať prostredníctvom Slovenskej energetickej agentúry projekt, pričom ten by sa mal zameriavať na úspory energií v priemysle alebo službách, príp. na využívanie obnoviteľných energetických zdrojov. Do projektov možno zahrnúť rekonštrukciu existujúcich zdrojov na fosílna palivá, pričom ide napríklad nielen o zvýšenie účinnosti zdroja, ale aj znižovanie vlastnej spotreby zdroja. Tá je totiž veľmi výrazná pri väčšine veľkých zdrojov či už na výrobu tepla alebo elektriny. Projekty sa ďalej môžu zameriavať na kombinovanú výrobu elektriny a tepla, a to vtedy, keď ide o tzv. vysokoefektívnu kogeneráciu alebo kombinovanú výrobu, kde dochádza k úspore primárneho paliva v porovnaní s oddelenou výrobou tepla a elektriny. V rámci predkladaných projektov možno riešiť aj rekonštrukciu rozvodov energetických médií, ale len v priemysle a službách, netýka sa to bytovej a komunálnej sféry. Tu musíme sklamať veľké mestá, kde sú rozšírené systémy centrálného zásobovania teplom (CZT),

pri ktorých sú rozvody už na hranici svojej životnosti a ich energetická náročnosť je pomerne vysoká. Možno sa nám podarí v nasledujúcom programovacom období vybaviť nejaký program práve pre túto oblasť, pretože v porovnaní so systémami zásobovania teplom v iných mestách EÚ je Slovensko v tomto smere skôr výnimočné. Zaujímavá je aj podpora projektov so zameraním na využívanie merania a regulácie s cieľom zníženia spotreby energií a tiež na OZE. Pri OZE ide o projekty na výrobu tepla a elektrickej energie, t. j. tu majú šancu aj tí záujemcovia, ktorí nespĺňajú podmienky na pridelenie prostriedkov z programu Základná infraštruktúra. V neposlednom rade možno dostať príspevok aj na štúdie realizovateľnosti v rámci tohto programu. Vzhľadom na to, že suma na túto oblasť je relatívne obmedzená, uprednostňované sú investičné projekty. V SOP Priemysel a služby sa projekty sústreďujú na zatepľovanie priemyselných hál a výrobných priestorov, využívanie biomasy a veľmi zaujímavé sú projekty na využívanie geotermálnej energie, pričom často sú tieto projekty kombinované aj s rozvojom cestovného ruchu. Časť, ktorá sa dotýka energetiky, sa realizuje v rámci opatrenia 1.4. a časť týkajúca sa rozvoja cestovného ruchu je realizovaná cez Prioritu 2, ktorá sa týka rozvoja cestovného ruchu.

Dr. Ing. Kvetoslava Šoltésová, CSc.

Ako podľa vás vnímajú problematiku energetickej efektívnosti a racionalizácie spotreby energií zodpovední pracovníci či už na úrovni štátnych inštitúcií alebo priemyselných podnikov? Majú títo pracovníci, podľa Vás, dostatok relevantných informácií o tom, čo je výsledkom projektov v tejto oblasti a ako to ovplyvňuje celú ekonomiku či už štátu ako takého alebo konkrétneho podniku?

Nemyslím si, že by zodpovední pracovníci nemali dostatok informácií a dostatok vedomostí. Oveľa väčším problémom je nedostatok financií. Na to, aby sme niečo mohli ušetriť, treba dosť veľa investovať. A to je práve kameň úrazu. Bez ohľadu na to, či ide o verejnú alebo podnikateľskú sféru, je jasné, aké opatrenia sa majú zrealizovať, ale chýbajú na to dostatočné zdroje. Skutočnosť, že projekty zamerané na energetickú efektívnosť sú finančne náročné a doba návratnosti je ešte pomerne vysoká, zapríčiňuje, že počet zrealizovaných projektov je zatiaľ malý. Ak sa však budú naďalej zvyšovať ceny fosílnych palív a tým aj ceny plynu a elektriny, je veľký predpoklad, že návratnosť takýchto investícií bude klesať a podnikateľské subjekty budú čoraz viac investovať do úspor energií, prípadne aj do využívania OZE. Vo verejnej sfére sme zase jednoznačne limitovaní verejným rozpočtom. Ako príklad snahy o realizáciu projektu úspor energie môžem uviesť práve rekonštrukciu budovy Slovenskej energetickej agentúry v Bratislave, ktorá ju má v správe od štátu. Prvým opatrením na zníženie spotreby energií bolo zavedenie ekvitermickej regulácie vykurovania, postupne sa začali vymieňať okná za plastové a v súvislosti s rekonštrukciou strechy sa buduje jedno nové poschodie, ktoré už bude mať podstatne iné tepelno-izolačné vlastnosti. Snahou je zateplenie celého vonkajšieho plášťa budovy, ale, ako som spomenula, je to otázka dostatku financií. Napriek tomu, že do štátneho rozpočtu už finančné prostried-

ky prichádzajú pravidelnejšie ako v minulosti, stále cítim ich nedostatok.

Ako môže Slovenská energetická agentúra pomôcť pri uvádzaní projektov riadenia spotreby energií, príp. OZE do praxe?

Slovenská energetická agentúra (SEA) je priamo zriadená s cieľom poradenstva v oblasti úspor energií, ako aj využívania obnoviteľných zdrojov energie. Samozrejme, plníme aj ďalšie úlohy Ministerstva hospodárstva SR súvisiace s implementáciou európskych smerníc v tejto oblasti. So svojimi otázkami sa môže na nás obrátiť aj odborná verejnosť, pričom sa snažíme poradiť, ako sa dajú isté technické veci zrealizovať, príp. usmerniť záujemcov, kde môžu získať finančné prostriedky pre svoje projekty. SEA má aj kapacity na kontrolu prevádzky technických zariadení – hlavne zdrojov a rozvodov tepla. V rámci medzinárodnej spolupráce participujeme na viacerých projektoch, naši pracovníci sú členmi viacerých európskych pracovných skupín hlavne v rámci tzv. medzinárodnej siete energetických agentúr. Tu si vymieňame skúsenosti, ako veci robiť lepšie. Veľmi blízko spolupracujeme napr. s Rakúskou energetickou agentúrou, pričom spoločne sme zriadili informačné a poradenské centrum pre úspory energie a využívanie OZE, ktoré bude čiastočne financované zo štátneho rozpočtu v rámci rozpočtovej kapitoly MH SR a čiastočne financované aj Svetovou bankou. Zájemcovia sa môžu obrátiť na jednu z našich regionálnych pobočiek v Košiciach, Banskej Bystrici, Žiline, Trenčíne alebo v Bratislave.

Ďakujeme za rozhovor.

**Anton Gérer
Branislav Bložon**